

Online journal: Argumentation, interpretation, rhetoric, issue 1, 2000. – http://www.argumentation.spb.ru/2000_1/papers/1_2000p5.htm. Ивин А.А. Основы теории аргументации – М.: Гуманит. изд. центр «Владос», 1997. – 352с. Карасик В.И. Язык социального статуса. – М.: Ин-т языкознания РАН; Волгогр. гос. пед. ин-т, 1992. – 330с. Ливергант А.Я. Английский афоризм: Коллекция лучших английских афоризмов – М.: АСТ, ЛЮКС, 2005. – 476 с. Сазбандян Т.В. Функции афоризмов в структуре и динамике познавательной деятельности человека: автореф. дис... канд. философ. н.: 09.00.01/ . Сазбандян Т.В. – Москва, 2008. – 28 с. Сидорова Г.Д. Прагматика паремий: пословицы и поговорки как речевые действия. Автореф. дис... д-ра филол. наук. – Краснодар, 1999. – 53 с. Федоренко Н.Т., Сокольская Л.И. Афористика. – М.: Наука, 1990. – 419с. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. – СПб.: Наука, 2000. – 377с. Rybacki K., Rybacki D. Advocacy and Opposition. An Introduction to Argumentation. – New Jersey, 1991. – 295 p. The Oxford Dictionary of Quotations / Elizabeth Knowles. – Oxford University Press, 2004. – 1768 p. The Oxford Dictionary of Phrase, Saying & Quotation. – Oxford University Press, 2002. – 846 p.

ВАНІВСЬКА О.І.

(Львівська комерційна академія)

ПРИКМЕТНИКИ З СЕМОЮ [ПАСИВ] ЯК НЕКАТЕГОРІАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ СТАНУ В РІЗНИХ ЖАНРАХ І РЕГІСТРАХ

The article deals with the noncategorical means of expression of the Voice in different genres and registers of written and transcribed speech of modern English on the basis of British National Corpus. Passive adjectives are divided into typical and prototypical means of the passive meaning. Their genre-stylistic variation is studied. Also the usage of such passive adjectives by different age groups in a percentage's relevance is presented.

Key words: noncategorical means, passive meaning, passive adjectives.

У системі дієслівних категорій в англійській мові категорія стану розглядається як одна із найскладніших, яка тісно пов'язана із поняттям суб'єктно-об'єктних відношень. Дія, що виражається інфінітивом в активному стані, представлена як дія самого агенса, а дія, що виражається в пасивній формі, представлена як дія третіх осіб. Два предикативних ядра (один із формою активного стану, а другий - пасивною) разом формують єдину опозицію – це синтаксична парадигматика [Штелинг Д.А., с.8-14]. Як писав Мартін Йоос, “ єдине, що можна сказати про значення пасиву – це те, що його суб'єкт не позначає діяча, суб'єкт позначає деяку субстанцію, безпосередньо пов'язану з певним явищем ” [Йоос М., с.94].

Стан – граматична (морфологічна і лексико-граматична) категорія дієслова, що виражає “діатезу”, тобто характер співвіднесення головних учасників ситуації (суб'єкта і об'єкта дії) з головними іменними членами речення – підметом і прямим додатком. Стан відноситься до групи змістових, а не синтаксично обумовлених, категорій. Стан відображає інтерпретацію ситуації мовцем, виражаючи його погляд на ієрархію учасників процесу за їх важливістю і спрямованість процесу. Разом з тим,

стан безпосередньо пов'язаний з такими координатами мовленнєвого акту як мовець, слухач, час і місце мовленнєвого акту [Крилов С.А.].

Як писав В.З.Панфілов: “Сутність граматичної категорії стану полягає не лише в тому, що вона фіксує різноманітні відношення актантів до дії, а також і в різниці ходу пізнання і мовних способів вираження цих відношень” [Панфілов В.З., с.132]. Вирівнюючи свою позицію по відношенню до центру ситуації – дієслова, – актанти не можуть не впливати на характер дії. Вони не просто заповнюють позиції в ситуації, а є її активними учасниками, адже мають свій власний зміст.

Розбіжності в станових відношеннях активу і пасиву є розбіжностями в мовленнєвій інтерпретації вказаного понятійного співвідношення: при активі дієслівний признак представлений як вихідний від його носія, в ролі якого виступає суб'єкт, а при пасиві дієслівний признак виступає як такий, що спрямований на його носія, в ролі якого виступає об'єкт [Медведева Л.М., с.29]. У станових розрядах фіксується регулярне співвідношення між змінами валентності дієслова і семантичним зрушенням в його значенні [Медведева Л.М., с.34]. До двохярусного семного складу морфологічної категорії активу і пасиву відповідно входять семи: 1) (а) – активність суб'єкта; (б) – центробіжність дієслівної дії; 2) (а) – аффіцерованість суб'єкта; (б) – центронаправленість дієслівної дії.

Такі назви сем є диференційними (дистинктивними) признаками граматичної опозиції актив : : пасив.

Також пасив асоціюється із зменшенням валентності дієслова [Медведева Л.М., с.35]. Стан, хоч і є граматичною категорією дієслова, не входить до складу категорій, що констатують предикативність.

При пасивній перспективі речення, організація його лексичного і граматичного матеріалу показує, що будь-яка особа чи предмет, які стоять в “контекстуальному центрі уваги” (не обов'язково граматичний присудок), стосувалася, стосується і буде стосуватися певної зовнішньої дії. Таким чином, правило пасиву полягає у наступному: якщо в позиції присудка не виражений агент дієслівної дії, дієслово повинне використовуватися в спеціальній формі (має отримати спеціальне закінчення чи використовуватись у спеціальній конструкції) [Медведева Л.М., с.53].

При розмежуванні понять категоріальних і некатегоріальних засобів вираження категорій мови ми звертаємось до принципів функціональної граматики, метою якої є опис функцій одиниць строю мови і закономірностей функціонування цих одиниць у взаємодії з різнорівневими елементами навколишнього середовища [11].

Ті значення стану, які є граматично вираженими, необхідно відносити до категоріальних засобів його вираження. Категоріальні і некатегоріальні засоби вираження категоріальних значень співвідносяться як прямі і непрямі [Медведева Л.М., с.26]. Так, наприклад, в дослідженні Л.М.Медведевої конструкції морфологічного пасиву, тип пасивної предикації, представлений пасивною формою дієслова, є категоріальним, формально маркованим засобом вираження пасивного значення. Інші типи пасивної предикації, способи вираження категоріального значення “пасив” Л.М.Медведева відносить до некатегоріальних засобів функціонально-семантичної категорії “пасив” [Леч Р., с.23]. Некатегоріальні способи вираження граматичного значення пасиву залишаються за межами граматичних опозицій дієслова, будучи лексичними, факультативними [Леч, с.19]. Інакше кажучи, частини мови з пасивним значенням, а також конструкції, які утворюються за їх допомогою, виступають в реченні не як супровідники “дієслівно-станових” форм, а в ролі їх субститутів. Такі пасивні частини мови не можуть бути включені до ядерної

частини поля, оскільки вони не відносяться до граматичного рівня, адже є самостійними лексемами (чи поєднанням лексем), одиницями словника, а не граматичними формами і виражають значення пасиву, на відміну від граматичних форм, непрямо [Медведева Л.М., с. 29-32].

Отже, у центрі лексико-граматичного поля стану знаходяться категоріальні граматичні засоби його вираження, а саме конструкції *to be (was, were, been, being, etc.) + participle II*, оскільки вони виражають граматичне значення стану за допомогою конкретної граматичної форми. Решта станових індикаторів відносяться до некатегоріальних засобів, вони не утворюють опозицій та не співвідносять граматичне значення з певною системою граматичних форм.

Медведева Л.М., Белова А.Д. у своїх працях представляють різноманітні категоріальні та некатегоріальні засоби вираження категорії стану в англійській мові. Саме до некатегоріальних засобів вираження стану відносяться, як згадувалось вище, різноманітні пасивні частини мови, такі як прикметники з суфіксами *-ible, -able, -ive, -ous* (*visible, reliable, unbelievable, elective, curious, etc.*), прислівники (*admittedly, unarguably, presumably, unquestionably, inexpressibly, etc.*) та іменники з семою [пасив] (*hostage, prisoner, depository, donator, referral, referent, captive, employee, trustee, etc.*), а також словосполучення *preposition+noun*, адже саме поєднання прийменників з іменниками здатні утворювати пасивні значення. Отже, пасивні конструкції можуть утворюватися за допомогою наступних прийменників: *on, upon, out of, above, beyond, in, within, past* [Медведева Л.М., с.154-344; Белова А.Д., с.12-18] (наприклад: *The house is under repair (being repaired). The bicycle is out of repair (is not repaired). The machine is beyond repair (can't be repaired, too old to be repaired)*). Прийменник *under* завжди акцентує увагу на значенні дуративності (*under discussion, under sentence, under suspension*) [Булаховський Л.А., с.34]). Роль прийменників не вичерпується лише їх функцією. Вони, перш за все, є словами. [Булаховський Л.А., с.32]. Не дивлячись на службову роль в реченні, прийменники мають лексичне значення. Вони виражають особливого типу поняття, що відображають явища внутрішнього світу. Лексичне значення прийменників, зокрема у співвідношенні з пасивним значенням, вносить у нього певні відтінки, уточнюючи, розкриваючи значення підмета.

Таким чином, вище подані конструкції, які використовуються для вираження пасивних значень є некатегоріальними засобами вираження категорії стану в сучасній англійській мові, адже вони, на відміну від категоріальних засобів, не утворюють опозицій, не формуються за граматичними формами чи принципами, а є лексичними, факультативними.

Згідно з положеннями корпусної лінгвістики усі вище представлені варіанти конструкцій, що виражають пасивні значення, можна розподілити на типові і прототипові елементи, аналізуючи частотність їх використання в автентичному мовленні, що ми і представили далі в нашій статті. Адже саме співпраця з корпусною лінгвістикою відкриває нові можливості для проведення різноманітних лінгвістичних досліджень, дозволяє розглянути деталі, які досі неможливо було зауважити. Оскільки всі необхідні дані по використанню тих чи інших мовних даних в різних жанрах і регістрах подані в Британському національному корпусі у цифровому еквіваленті, тепер ми можемо представити реальні результати щодо жанрового використання мовних засобів, класифікувати їх за принципами типовості і прототиповості, досліджувати інші досі не розглянуті аспекти в сучасній англійській мові [Хюнстон С.].

Використання таких некатегоріальних засобів вираження в різних жанрах і регістрах усного і письмового мовлення досі не проводився, тому **актуальність нашого дослідження** зумовлена необхідністю більш точного і глибокого аналізу цих засобів в аспекті співвідношення їх системних і функціональних характеристик на основі даних корпусної лінгвістики і Британського національного корпусу, різних жанрів і регістрів, виявлення динаміки, співвідношення і преференцій у їх використанні.

Метою дослідження є розглянути використання деяких некатегоріальних засобів вираження категорії стану, дослідити варіативність їх в різних жанрах усного і письмового мовлення.

Об'єктом дослідження є деякі некатегоріальні засоби вираження категорії стану в сучасному англійському автентичному мовленні.

Предметом дослідження є, власне, прикметники з семою [пасив] як одні з некатегоріальних засобів вираження пасивного стану.

Матеріалом дослідження є Британський національний корпус (BNC).

Прикметники позначають признак, безпосередньо пов'язаний із дією, тобто зберігають концептуальне значення дієслова [Медведева Л.М., с.118]. Особливістю потенціально-пасивного значення, яке виражають ці прикметники є можливість предмета, який позначений іменником, поєднуватися із атрибутивними чи предикативними відношеннями і вказувати на дію чи називати дієслівну основу завдяки внутрішнім (інгерентним) значенням, властивостям, притаманним предмету. Прикметники з семою [пасив] поділяються на [Медведева Л.М., с.143]:

- ті, що орієнтуються на діяча (*These were particularly **despicable** crimes*);
- ті, що орієнтуються на процес (*Good value at £4.95 inc p&p, and every design is eminently **wearable***).

Досліджуючи такі пасивні прикметники, Медведева Л.М. зазначає і представляє ще розподіл їх за поєднанням сем [Медведева Л.М., с.145]:

1. [пасив] + [модальність] – *intelligible* (can be understood), *executory* (to be performed), *extractive* (capable or been extracted, or executed);

2. [пасив] + [результативність] – *captive* (made or held prisoner), *assumptive* (taken for granted);

3. [пасив] + [модальність] + [оцінка] – а) позитивна оцінка – *reliable*; б) негативна оцінка – *blameworthy*, *despicable* (deserving blame or deserving to be despised);

4. [пасив] + [каузативність] – *enviable*, *doubtful*, *suspicious* (causing envy, doubt, suspicion).

У формуванні деяких прикметників також беруть участь такі суфікси, і префікси, при поєднанні з якими прикметники змінюють свої значення на протилежні (в основному афікси, що мають значення негативності): *inexcusable*, *unpardonable*, *unapproachable*, *approachless*, *blameless*.

Отже, ми проаналізували використання деяких пасивних прикметників як некатегоріальних засобів вираження категорії стану в різних жанрах і регістрах сучасної англійської мови.

Для початку, ми спробували вибрати пасивні прикметники, які є найтипівішими засобами вираження пасивного стану і саме на основі їх жанрової варіативності представити результати щодо їх використання в різних жанрах і регістрах усного і письмового мовлення. Для цього, нам необхідно було переглянути частотність використання тих чи інших прикметників і саме ті, які зустрічаються в корпусі

найбільш часто, ми зараховували до типових засобів вираження категорії стану. Адже ті мовні засоби, частотність використання яких є високою, відносяться саме до типових засобів вираження того чи іншого значення. Такі прикметники з семою [пасив] подані в таблиці 1:

Таблиця 1. Частотність використання прикметників з семою [пасив] як типових засобів вираження категорії стану в письмовому і усному мовленні.

Verb phrase (combination)	Total	Written	Transcribed speech
reliable	2202	2151	51
vulnerable	2398	2319	79
acceptable	3608	3373	235
unacceptable	1219	1149	70
applicable	1410	1375	34
respectable	1180	1139	41
respective	1215	1186	29
invisible	1200	1173	27
visible	2835	2794	41
responsible	9296	8828	462
mandatory	973	943	30
doubtful	1211	1181	30
suspicious	1300	1235	65

Отже, всі подані в таблиці вище прикметники є саме типовими засобами вираження пасиву, адже частотність їх використання в автентичному мовленні є дуже високою у порівнянні з іншими пасивними прикметниками. Так, найтипівішими пасивними прикметниками є, як ми бачимо в таблиці, *responsible*, *acceptable*, *visible*, *vulnerable*, оскільки частотність їх використання переважає над іншими типовими пасивними прикметниками. Наприклад: *But perhaps it is not too simple to suggest that we are also conscious of Zuckerman as a deflection of the wrath over Roth which works by making Zuckerman **responsible** for the outrage. For this reason it is not **acceptable** to make climbs where the glider could possibly drift into Controlled Airspace. Cut the **visible** fat off meat before you cook it. YOUNG CHILDREN are extremely **vulnerable**.* Всі вони використовуються здебільшого в письмовому мовленні. Якщо розподілити частотність використання їх в письмовому і усному мовленні зокрема, то 96% прикладів належать письмовому мовленню і лише близько 2% – усному (решта прикладів позначені в корпусі як такі, що чітко не прив'язані до типу тексту, усного чи письмового).

Прикметники, які за кількістю прикладів використання є менш частотними у використанні ми представляємо в таблиці 2:

Таблиця 2. Частотність використання прикметників з семою [пасив] як прототипових засобів вираження категорії стану в письмовому і усному мовленні.

Verb phrase (combination)	Total	Written	Transcribed speech
irresistible	489	488	1
believable	93	90	3
despicable	122	113	9
unbelievable	532	437	95
understandable	829	728	51
conceivable	373	363	10
inconceivable	255	248	7

Продовження таблиці 2.

realiz(s)able	118	117	1
recognizable	264	259	5
unrecogniz(s)able	108	107	1
recognizable	360	350	10
bearable	116	113	3
unbearable	337	333	4
enviable	151	148	3
measurable	276	249	27
punishable	128	127	1
distinguishable	222	222	-
inexcusable	42	40	2
excusable	28	27	1
unpardonable	18	18	-
pardonable	14	14	-
unrespectable	12	12	-
elective	265	264	1
captive (both passive adj & n)	401	391	10
corrective	229	222	7
irrespective	852	859	23
extractive	37	37	-
irresponsible	418	392	26
executory	11	11	-
trustworthy	148	136	12
blameworthy	19	14	5
blameless	78	76	2
intelligible	232	224	8
doubtless	843	831	12
unintelligible	131	128	3

Оскільки частотність використання поданих в таблиці 2 прикметників є значно нижчою, ніж прикметників у таблиці 1, то ми можемо вважати їх лише прототиповими засобами вираження категорії стану, адже якщо частотність використання лексичних засобів для вираження певних понять (значень) за інтуїцією мовців (користувачів мови) мала б бути високою, але, як показують результати дослідження, насправді вона такою не є, то такі лексичні засоби вважаються прототиповими засобами вираження того чи іншого поняття. Так, як ми бачимо в таблиці, таких прототипових прикметників є значно більше, ніж типових. Частотність їх використання коливається по різному (починаючи від одиничних прикладів і до десятків та сотень прикладів з їх використанням), але ми відносимо їх саме до прототипових пасивних прикметників через те, що все ж таки вони використовуються для вираження пасивних значень значно рідше, ніж типові пасивні прикметники (типові пасивні прикметники зустрічаються у тисячах прикладів усного і письмового мовлення). І, звичайно ж, основна частина прикладів використання цих прототипових пасивних прикметників взята із письмового мовлення – 97% і лише 3% - з усного. Це доводить той факт, що ці прикметники все ж поки залишаються компонентами письмового мовлення. Наприклад: *Even Scales wasnt outstanding or **noticeable**. How long were they meant to withstand the pressures of wind and weather, and the galloping growth*

*of all things bright and **buyable**? Gerhard is at least **intelligible**.' But the economists are not entirely **blameless**. In support of the feasibility of contracting, instances are cited where Health Authorities, aiming to clear or reduce waiting lists, have contracted with another authority or the private sector to provide a number of treatments, usually **elective** surgery. And if it is **blameworthy**, who is to blame? 'How true, my friend, my **trustworthy**, reliable, sensible friend!' He was quite **unrecognisable**. ...it is **doubtless** true that the power of the imperial Parliament to pass on its own initiative any legislation that it thought fit extending to Canada remains unimpaired. The best way to face **irresistible** change is to behave as if it were welcome. At the root of the Irish problem lies the duplicity — albeit **understandable** — of the Irish republic.*

У нашій статті ми досліджували жанрово-стилістичне варіювання типових некатегоріальних засобів вираження категорії стану (а саме поданих в таблиці 1 прикметників з семою [пасив]).

Що стосується письмового мовлення, яке, безперечно, домінує, то тут ці прикметники зустрічаються в наступних жанрах:

Таблиця 3. Жанрово-стилістичне варіювання прикметників з семою [пасив] як типових засобів вираження категорії стану в письмовому мовленні.

Verb phrase (combination)	Academic prose	Fiction and verse	Non-academic prose and bibliography	Newspapers	Other published written material	Unpublished written material	Spoken conversation	Other spoken material
reliable	578	198	611	116	513	137	16	35
vulnerable	455	369	708	222	497	69	7	72
acceptable	860	161	1141	243	707	262	15	220
unacceptable	288	24	406	168	205	58	2	68
applicable	627	13	324	34	213	164	-	34
respectable	241	237	398	87	162	14	12	29
respective	333	57	480	69	183	64	1	28
invisible	157	410	304	78	200	25	3	24
visible	685	478	823	120	585	104	3	38
responsible	1991	604	3093	808	1632	702	64	398
mandatory	244	14	193	68	173	251	1	29
doubtful	311	199	339	160	139	34	8	22
suspicious	139	459	246	186	156	49	20	45

Згідно з результатами спостереження, найчастіше такі прикметники зустрічаються в неакадемічній прозі і бібліографії (9 066) та академічній прозі (6 909). Наприклад: *What combination of subjects is **mandatory** or recommended?* (domain: social science); *In July Amnesty International called on the Uzbek authorities to ensure that the incidents were fully investigated and that every effort was made to identify the persons **responsible** and bring them to justice* (domain: world affairs – Amnesty International

London 1993). Рідше такі пасивні прикметники зустрічаються в художній літературі і віршах (у 3 223 прикладі): *A junior Defence Minister attempted to explain that a bomb might easily be planted in a barracks: 'Anyone could walk in as long as they were carrying a package which did not look **suspicious**.'* This is quite **acceptable** (domain: imaginative) та в газетах (у 2 359 прикладах): *But John is **vulnerable** to the charge of 'not yet ready for it'. Although it has few pension funds, France will be especially **suspicious** of liberalisation* (domain: The Economist).

Усному мовленню належить 1 194 прикладів, з яких 152 – із спілкування (наприклад: *We were quite **doubtful** but the food was good. That may or may not be **applicable** but I'll just bring it in and dump it on you. He didn't even come back out through that door, you know my dad wasn't very **suspicious** or anything!*) і 1 042 – з інших розмовних ситуацій. Щодо жанрової варіативності цих пасивних прикметників в усному мовленні, то вони використовуються в наступних жанрах:

Таблиця 4. Варіативність використання пасивних прикметників у різних жанрах усного мовлення.

Verb phrase (combination)	Educational / Informative	Business	Public / Institutional	Leisure
reliable	10	7	6	12
vulnerable	20	21	12	19
acceptable	44	34	111	31
unacceptable	7	9	45	7
applicable	17	4	11	2
respectable	7	2	8	12
respective	2	6	17	3
invisible	5	4	10	5
visible	8	6	13	1
responsible	57	115	134	92
mandatory	1	15	12	1
doubtful	3	5	10	4
suspicious	11	6	8	20

Згідно з результатами дослідження, найбільше такі прикметники з семою [пасив] використовуються в розділі громадськості (397): *'It is somehow seen as trying to soften the cross-examination of an alleged victim, and is somehow seen as more **acceptable**.'* But can't they recognise that these are examples of indecent wages that should be considered illegal and **unacceptable** in a civilised society?' А у всіх інших розділах усного мовлення їх частотність використання приблизно однакова: розділ бізнесу (234 прикладів типу: *These include: Proposed revisions to market hours in order to make official dealing times, **mandatory** quote periods and Seaq dealing times overlap more closely than at present. Their **respective** companies may often work in tandem.*); розділ вільного часу (209 прикладів типу: *We have been sensible and **responsible** about food throughout this tour.'* He sounded 'a bit **doubtful**' when he telephoned with his claim for the £10,000 jackpot in Saturday's game with number 10-10-02-13) і розділ освіти (192 приклади типу: *That may or may not be **applicable** but I'll just bring it in and dump it on you*).

Аналізуючи жанрово-стилістичну варіативність таких пасивних прикметників, ми звернули увагу також на використання їх різною віковою аудиторією. Результати спостережень подані в таблиці 5:

Таблиця 5. Використання пасивних прикметників різною віковою аудиторією.

Verb phrase (combination)	Child audience	Teenager audience	Adult audience	Any audience
reliable	4	44	2071	34
vulnerable	4	46	2199	71
acceptable	4	28	3259	83
unacceptable	-	5	1078	66
applicable	-	2	1358	15
respectable	12	17	1087	23
respective	2	13	1141	30
invisible	33	38	1083	20
visible	12	81	2675	27
responsible	24	113	8399	294
mandatory	-	3	925	15
doubtful	10	21	1093	58
suspicious	21	17	1101	96

Отже, такі лексичні засоби як прикметники з семою [пасив] знаходяться на периферії функціонально-семантичного поля пасиву і є некатегоріальними засобами вираження категорії стану. Використовуються вони в різних жанрах і регістрах. У письмовому мовленні такі прикметники з семою [пасив] використовуються доволі часто. Згідно з результатами нашого дослідження найбільше таких прикладів із найтипівішими пасивними прикметниками зустрічається в неакадемічній прозі і бібліографії та в академічній прозі, а в усному мовленні – значно менше, найчастіше в розділі громадськості (в інших розділах усного мовлення вони зустрічаються практично однаково, але майже вдвічі рідше, ніж у розділі громадськості). Оскільки в нашій статті ми розглянули використання лише прикметників з [семою] пасив як некатегоріальних засобів вираження категорії стану в різних жанрах і регістрах сучасної англійської мови, відкритим, актуальним і перспективним залишається можливість дослідження використання інших некатегоріальних засобів вираження категорії стану в автентичному мовленні сучасної англійської мови за допомогою корпусів мовних даних, різних жанрів і регістрів.

Література

Белова А.Д. Функционально-семантическое поле пассива в аспекте его взаимосвязи с другими полями: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук / Алла Дмитриевна Белова. – Киев, 1988. – 25с. Булаховский Л.А. Курс русского литературного языка / Л.А. Булаховский. – К.: Радянская школа, 1952. – т.І – 404с. Леч Р. Неканонические средства выражения пассивности: глагольно-именные конструкции типа находит/найти применение, быть, являются, становится предметом рассмотрения / Р.Леч // Теория функциональной грамматики. Персональность. Залоговость.– С. Петербург, 1991. – с. 199. Медведева Л.М. Залоговое значение в кардинальных частях речи: проблема межатекстуального взаимодействия: дис. на соискание ученой степени доктора филол. наук / Л.М.

Медведева. – К., 1983. – 400с. *Медведева Л.М.* Части речи и залог [на материале англ. яз.] / Л.М. Медведева. – К.: Высшая школа, 1983. – 144с. *Панфилов В.З.* Гносеологические аспекты философских проблем языкознания / В.З.Панфилов. – Москва: Наука, 1982. – 357с. *Штелинг Д.А.* Парадигматика и синтагматика категории залога (на материале англ. языка) // *Иностранные языки в школе.* - №4. – 1976. – с.8-18. *Joos M.* The English Verb/ Forms & Meaning / Martin Joos. – The University of Wisconsin Press, 1964. – 252p. *Hunston S.* Corpora in Applied Linguistics / Susan Hunston. – Cambridge. – 2002. – 254p. *Стаття С.А.Крилова* про граматичну категорію стану – http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/ZALOG.html. *Інформація про функціональну граматику* - <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0>

ГУМЕНЮК І. І.

(Чернівецький нац. ун-т)

ФРАЗЕОЛОГІЧНІСТЬ КОЛОРИТИВІВ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

14 colour terms groups, denoting basic colours and their hues in the limits of phraseological units were distinguished. Phraseological productivity, phraseological usage and phraseologicalness of color terms have been analysed in the article. It was proved with the help of statistical methods of data analysis that phraseologicalness doesn't depend on phraseological productivity and phraseological usage.

Key words: *phraseological unit, colour term, phraseological productivity, phraseological usage, phraseologicalness.*

Незважаючи на те, що колірна лексика є постійним об'єктом експериментування в різноманітних лінгвістичних теоріях, але особливості її вживання у складі фразеологічних одиниць досліджені неповністю. У той час, як вивчення кольоросимволів крізь призму фразеології допомагає отримувати ґрунтовну інформацію про цілісну картину світу, про цінності, які характеризують той чи інший етнос.

Мета роботи – дослідити фразеологічну продуктивність, вживаність і фразеологічність колоритивів (далі КТ) у складі фразеологічних одиниць (далі ФО) в англійській мові.

Основні завдання статті: 1) визначити частотні характеристики окремих КТ у фразеології англійської мови та 2) встановити фразеологічність даних КТ у межах ФО.

Матеріал дослідження отримано методом суцільної вибірки з 8 лексикографічних джерел і творів англійських та американських авторів ХІХ-ХХІ ст. Сформована таким чином картотека налічує 1 180 ФО із колоритивами у лексикографічних джерелах та 195 ФО у художніх творах.